

УДК 378.1:355.23

Сергій БІЛЯВЕЦЬ

доктор педагогічних наук, доцент,
заступник ректора (проректор) з навчальної та наукової роботи,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, Україна
ORCID ID 0000-0001-6253-7717
rdk707@ukr.net

Лариса РУДЕНКО

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри практичної психології та педагогіки,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна
ORCID ID 0000-0003-1351-4433
lararudenko@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЩОДО КОНТРОЛЮ ЗА ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТА ВЕДЕННЯМ ВІЙСЬКОВОГО ГОСПОДАРСТВА У ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛАХ

Статтю присвячено підготовці майбутніх офіцерів щодо контролю за організацією та веденням військового (корабельного) господарства у прикордонних підрозділах Державної прикордонної служби України. У результаті аналізу керівних документів Державної прикордонної служби України з'ясовано, що для успішного здійснення господарської діяльності у прикордонному підрозділі повинен систематично здійснюватися контроль (аналіз) організації

© Білявець С., Руденко Л.

та ведення ВКГ з таких питань: законність витрат матеріальних засобів відповідно до норм витрачання (продовольчого, речового майна будівельних та пально-мастильних матеріалів); відпрацювання розрахунків у потребі в матеріальних засобах; контроль за порядком утримання матеріальних засобів на об'єктах військового (корабельного) господарства; контроль утримання об'єктів військового (корабельного) господарства; раціональне й економне використання матеріальних засобів; дотримання встановлених норм витрачання матеріальних засобів; порядок приймання, зберігання, видачі матеріальних засобів, їх облік і звітність; ведення книг контролю за веденням господарської діяльності у підрозділі; ведення книг обліку матеріальних засобів та майна. З метою побудови ефективної системи контролю за організацією та веденням військового (корабельного) господарства запропоновано здійснювати підготовку майбутніх офіцерів щодо контролю організації та ведення військового (корабельного) господарства у прикордонних підрозділах з використанням критеріїв ефективності системи контролю. Автор розглядає такі критерії: точність контролю; своєчасність контрольної функції; гнучкість контролю; зрозумілість контролю; обґрунтованість критеріїв контролю; численність критеріїв; підтримка коригуючих дій. З метою досягнення усіх цих критеріїв автор пропонує під час викладання навчальної дисципліни "Тилове забезпечення охорони кордону" виділити мету та завдання, які вирішуються військовим (корабельним) господарством; звернути увагу курсантів на перелік осіб, які відповідають за організацію та ведення військового (корабельного) господарства в органі охорони державного кордону; довести завдання, які вирішуються військовим (корабельним) господарством. Особливу увагу потрібно приділити розгляду посадових обов'язків посадових осіб, що відповідають за військове (корабельне) господарство. Закріпленням такого матеріалу можуть стати заняття, які нададуть можливість курсантам виконувати обов'язки посадової особи, що здійснює контроль за певним видом діяльності.

Ключові слова: військове та корабельне господарство; органи та підрозділи охорони державного кордону; контроль, критерії; господарська діяльність.

1. ВСТУП

Формування сучасного військового спеціаліста неможливе без вивчення військового (корабельного) господарства органу та підрозділу охорони державного кордону Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ).

У час становлення нових стандартів і відносин життєдіяльності в усіх сферах нашої держави неабиякого значення для військових спеціалістів набуває володіння основами організації військового (корабельного) господарства (далі – ВКГ) у военній сфері, що сприяє поглибленню знань із дисциплін “Основи логістики”, “Тилове забезпечення охорони кордону” та “Організація військового (корабельного) господарства у підрозділах Державної прикордонної служби України”, які нами розглядаються як експериментальні з метою покращення обізнаності майбутніх офіцерів до організації ведення ВКГ. Курс України на європейську інтеграцію зумовлює систему матеріально-технічного (логістичного/тилового) забезпечення ДПСУ до діяльності у нових соціально-економічних та політичних умовах. Відповідно виникає потреба в удосконаленні підготовки офіцерів-прикордонників до питань логістичного/тилового забезпечення та організації ведення ВКГ у підрозділах ДПСУ, що виражене у набутті ними такої компетентності, як здатність організувати контроль за організацією ВКГ у підрозділах ДПСУ.

Постановка проблеми. Одним із ключових і важливих питань для якісного та правильно організованого ведення ВКГ у прикордонному підрозділі є функція контролю посадової особи за організацією ведення ВКГ у прикордонному підрозділі.

Останнім часом в органах і підрозділах охорони державного кордону (далі – ООДК) усе частіше трапляються випадки, коли посадові особи, які відповідають за ВКГ та здійснюють його керівництво, допускають прорахунки. Ці прорахунки виражено у невчасному та неналежному веденні зошита обліку продовольства, фуражу, тварин, продукції підсобного господарства і тари; книг складського обліку запасів матеріальних засобів; а також у передаванні матеріальних засобів по накладних невстановленого зразка; упущень у контролі за термінами

зберігання продовольства; неналежному утриманні матеріальних засобів на складах прикордонного підрозділу; невиконанні завдань, які потребують відпрацювання необхідних розрахунків потреби у матеріальних засобах.

Свідченням низької організації ведення ВКГ з боку посадових осіб, які уповноважені здійснювати посадовий контроль, є також заходи, що проводяться у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (далі - Національна академія), а саме - заняття щодо порядку проведення службових розслідувань, у тому числі і за фактами порушень організації та ведення ВКГ.

Вважаємо, що питання контролю за організацією ВКГ у прикордонному підрозділі мають бути предметом досліджень науковців, оскільки на це вказують відомчі керівні документи, а також Статут внутрішньої служби Збройних Сил України [1]. Усвідомлення та розуміння майбутніми офіцерами-прикордонниками комплексу питань щодо контролю за організацією та ведення ВКГ прикордонних підрозділів ДПСУ може бути сформовано при вивченні дисциплін “Організація військового (корабельного) господарства у підрозділах Державної прикордонної служби України”, “Основи логістики”, “Тилове забезпечення охорони кордону”, “Економіка, організація та планування продовольчого забезпечення”, “Економіка, організація та планування речового забезпечення”, “Економіка, організація та планування забезпечення пально-мастильними матеріалами”, що вивчаються на кафедрі логістики Національної академії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури дає підстави вважати, що проблема контролю як функція перевірки певного виду діяльності не є новою. Водночас вона потребує уточнення, розширення з точки зору підготовки майбутніх офіцерів Національної академії до вирішення питань організації та ведення ВКГ в ООДК з урахуванням виконання функціональних і посадових обов'язків за посадою та вимог нормативних документів щодо посадових осіб, які організують ведення ВКГ у прикордонному підрозділі [1], [7]. Також необхідно враховувати наслідки, які можуть бути при

неналежному виконанні обов'язків щодо організації та ведення ВКГ, наприклад за матеріальними засобами, які поставляються у прикордонні підрозділи з метою забезпечення життєдіяльності підрозділу.

Отже, без належного контролю щодо організації та ведення ВКГ з боку посадових осіб ООДК система забезпечення ДПСУ на всіх рівнях її забезпечення буде мати певні ризики. Для того щоб убезпечити систему забезпечення ДПСУ майбутній офіцер-прикордонник повинен обов'язково бути навчений організувати необхідний контроль із метою нормальної роботи всієї системи забезпечення ДПСУ.

Під час дослідження враховано погляди науковців, які трактували контроль як засіб, що забезпечує працездатність системи. Зокрема науковці Г. Осовська та О. Осовський розглядають контроль як процес забезпечення досягнення організацією своєї мети. Науковці також вважають, що контроль – це дуже важлива і складна функція управління, яка є фундаментом процесу управління [2]. Дослідники О. Ігнатенко, А. Наливайко, В. Марічев і М. Семендяй дійшли висновку, що контрольна діяльність – це процес забезпечення досягнення цілей організації шляхом постійного спостереження за її діяльністю й усунення відхилень, які при цьому виникають [3]. Такі науковці, як Г. Мошек, Ю. Поканевич, А. Соломко, А. Семенчук [4], О. Кузьмін, О. Мельник, Н. Петришин [5] вважають, що контролювання – це вид управлінської діяльності щодо забезпечення процесу, за допомогою якого керівництво організації визначає, наскільки правильними є його управлінські рішення, а також потребу у здійсненні певного корективу. Дослідники В. Сладкевич та А. Чернявський вважають контроль процесом забезпечення досягнення організацією визначених цілей; систематичним процесом, за допомогою якого регулюється діяльність організації, забезпечується її відповідальність планам, цілям, нормативним показникам [6].

Метою статті є розроблення критеріїв ефективності системи контролю за організацією та веденням військового (корабельного) господарства з метою більш якісної підготовки майбутніх офіцерів до ведення цієї діяльності в підрозділах ДПСУ.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Господарська діяльність передбачає виконання функції вчасного, повного, безперервного забезпечення прикордонних підрозділів усіма видами матеріально-технічних і фінансових ресурсів. Також господарська діяльність є організатором побутового обслуговування особового складу і не може бути організована без функції контролю.

Контроль для посадової особи ДПСУ, яка відповідно до посадових обов'язків відповідає за організацію та ведення ВКГ, – це те, що дозволяє утримувати матеріально-відповідальну особу або іншу посадову особу у певних межах. Крім того, під час контролю керівництво ООДК має змогу виявляти проблеми заздалегідь і своєчасно скорегувати окрему посадову особу, матеріально-відповідальну особу до того, як ці проблеми переростуть у масштабну кризу. У такому разі контроль є єдиною та найважливішою формою завдань керівництва ООДК. Контроль має мотивувати особовий склад за підсумками добре зробленої роботи щодо організації та ведення ВКГ у прикордонному підрозділі ДПСУ.

У сучасних вимогах до майбутніх офіцерів-випускників Національної академії висуваються вміння організувати охорону й оборону ввіреної ділянки державного кордону, керівництво особовим складом прикордонного підрозділу, вирішення завдань усебічного забезпечення оперативно-службової діяльності прикордонного підрозділу необхідними матеріальними засобами. Усе це неможливо організувати якісно без своєчасного та дієвого контролю.

Також необхідно зауважити, що незнання та невміння майбутніх офіцерів проводити контроль викликає стурбованість. Наші спостереження надають нам можливість говорити про те, що є військовослужбовці серед офіцерських кадрів, які без зовнішнього контролю розслабляються, але є й такі, які без додаткових вказівок виконують свої посадові обов'язки з надмірною віддачею.

Потрібно також наголосити, що керівники ООДК не можуть знати всі особливості організації та ведення ВКГ у прикордонному підрозділі. Відповідно виникає запитання: як контролювати роботу, якої не

знаєш. Наприклад, як проконтролювати наявність пального на складі (пункті заправлення), доведення норм харчування до особового складу, підготовку об'єктів ВКГ до зими, організацію обліку матеріальних засобів у прикордонному підрозділі, не володіючи цими знаннями в достатньому обсязі.

У результаті аналізу керівних документів ДПСУ щодо досліджуваного питання з'ясовано, що для успішного здійснення господарської діяльності у прикордонному підрозділі повинен систематично здійснюватися контроль (аналіз) організації та ведення ВКГ з таких питань:

законність витрат матеріальних засобів відповідно до норм витрачання (продовольчого, речового майна будівельних та пально-мастильних матеріалів);

відпрацювання розрахунків у потребі в матеріальних засобах;

контроль за порядком утримання матеріальних засобів на об'єктах ВКГ;

контроль утримання об'єктів ВКГ;

раціональне й економне використання матеріальних засобів;

дотримання встановлених норм витрачання матеріальних засобів;

порядок приймання, зберігання, видачі матеріальних засобів, їх облік і звітність;

ведення книг контролю господарської діяльності у підрозділі;

ведення книг обліку матеріальних засобів та майна.

Цей аналіз зумовив нас провести дослідження робочих навчальних програм навчальних дисциплін, що викладаються на кафедрі логістики Національної академії для курсантів набору 2022 року за спеціальностями 252 Безпека державного кордону, 053 Психологія, 172 Телекомунікації та радіотехніка, 035 Філологія, а також освітніх програм “Організація діяльності інженерно-технічних підрозділів ДПСУ”, “Організація діяльності кінологічних підрозділів ДПСУ”. За результатами дослідження встановлено, що питання контролю за організацією та веденням ВКГ розглядаються у навчальній дисципліні “Тилове забезпечення охорони кордону” (тема № 8 “Контроль господарської діяльності у підрозділі кордону”). На вивчення цієї теми відводиться всього 6 годин, з яких 2 години – групове

заняття, 2 години – індивідуальна робота та 2 години – самостійна робота. На груповому занятті розглядається три навчальних питання: 1 – “Вимоги наказів із недопущення недостач і втрат матеріальних засобів”; 2 – “Організація контролю господарської діяльності у підрозділі кордону”; 3 – “Порядок перевірки господарства відділу прикордонної служби”. На індивідуальному занятті курсанти вивчають “Методика проведення контролю господарської діяльності”. Під час самостійної роботи курсанти вивчають “Особливості проведення інвентаризації в органах ДПСУ”.

Підбиваючи підсумок аналізу, ураховуючи зміст робочих навчальних програм навчальної дисципліни “Тилове забезпечення охорони кордону”, можна зробити висновок, що на її опанування відводиться недостатня кількість навчально-аудиторних годин. Це призводить до неможливості в достатньому обсязі опанувати такі важливі питання, як: норми витрат матеріальних засобів; складання необхідних розрахунків у матеріальних ресурсах; доведення встановлених норм у матеріальних засобах до особового складу; методика приймання, зберігання та видачі матеріальних засобів; ведення книг обліку матеріальних засобів; проведення перевірки наявності матеріальних засобів на складах прикордонного підрозділу; перевірка ведення книг обліку матеріальних засобів.

Аналіз загальних обов’язків командирів (начальників), що визначені Статутом Збройних Сил України [1, с. 15-18], свідчить, що командир (начальник) відповідає за стан і збереження матеріальних засобів; всебічне забезпечення підрозділу; організовує своєчасну видачу всіх необхідних до видачі матеріальних засобів та здійснює перевірку повноти доведення норм забезпечення до особового складу підрозділу; організовує експлуатацію і використання за призначенням казарменно-житлового фонду; вживає заходів для відшкодування матеріальних збитків.

Це дає підстави стверджувати про важливість навчальної дисципліни “Тилове забезпечення охорони кордону”, яка призначена навчити курсанта Національної академії аспектам господарської діяльності. Водночас аудиторні години, що відведені для вивчення навчальної

дисципліни, не надають можливості повною мірою опанувати і навчити курсантів необхідних знань.

Зазначене свідчить про важливість надання курсантам знань щодо завдань, видів і форм контролю, які вказані у нормативних документах ДПСУ, зокрема в Пораднику з військового (корабельного) господарства ДПСУ [7]. Згідно з [7] основними завданнями контролю господарської діяльності є: перевірка правильності та своєчасності виконання вимог нормативних документів, які регламентують ведення ВКГ у ДПСУ; перевірка правильності і своєчасності виконання заходів охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів; надання допомоги посадовим особам у керівництві ВКГ.

У науковій літературі [6] визначено, що аналіз господарської діяльності – це вивчення системи показників, що характеризують діяльність організації та її підрозділів, сприяють підвищенню ефективності праці. Разом із тим слід зауважити, що ефективним контроль може стати з урахуванням або досягненням певних параметрів. Ефективна система контролю за організацією та веденням ВКГ у ООДК має відповідати певному набору критеріїв.

На підставі аналізу наукової літератури [2]–[6] запропоновано такі критерії ефективності системи контролю за організацією та веденням військового (корабельного) господарства:

1. Точність контролю. Система контролю, яка генерує неточну інформацію, призводить до управлінських помилок і витрат зусиль на вирішення проблем, яких взагалі не існує. Точність означає, що система контролю повинна бути достовірною, такою, що формує реальні дані.

2. Своєчасність контрольної функції. Найкраща інформація мало чого варта, якщо вона не надійшла своєчасно. Відповідно система контролю повинна вчасно забезпечити керівника органу (підрозділу) охорони кордону інформацією, скорочувати часовий інтервал між подією та її відображенням у контролюючих інформаційних потоках.

3. Гнучкість контролю. Система повинна бути спроможною врахувати зміни та вміти пристосуватися до них.

4. Зрозумілість контролю. Відповідна система контролю повинна бути зрозумілою для особового складу ООДК. Система, яку важко зрозуміти, може бути причиною помилок особового складу підрозділу і, навіть, ігнорування ними самої системи контролю.

5. Обґрунтованість критеріїв. Стандарти в системі контролю мають бути обґрунтованими. Завищені стандарти знижують мотивацію особового складу ООДК. Більшість підлеглого особового складу ООДК не бажає отримати вирок некомпетентності, доповідаючи керівнику (начальнику), що він вимагає забагато. Стандарти повинні мотивувати особовий склад до вищих показників діяльності, а не навпаки.

6. Численність критеріїв. Як посадові особи, які відповідають за організацію ведення ВКГ у прикордонному підрозділі, так і підлеглий особовий склад бажають виглядати кращими за критеріями, які контролюються. Якщо контроль здійснюється з використанням одного єдиного критерію, то зусилля особового складу буде спрямовано на намагання виглядати краще саме за цим стандартом. Застосування кількох критеріїв контролю надасть можливість забезпечити подвійний результат.

7. Підтримка коригуючих дій. Система має не лише сигналізувати про відхилення, але й підказувати, які саме коригуючі дії необхідно запровадити для вирішення ситуації. Цього можна досягти, наприклад, за умови встановлення стандарту типу “якщо... – тоді...”.

Ураховуючи критерії, які здатні створити ефективну систему контролю за організацією та веденням ВКГ у ООДК із метою покращення підготовки майбутніх офіцерів до діяльності з контролю за організацією та веденням ВКГ, пропонуємо вдосконалити зміст навчальної дисципліни “Тилове забезпечення охорони кордону”.

З метою досягнення першого критерію “точність контролю” у змісті навчальної дисципліни за темою № 1 “Основи організації та ведення військового господарства” необхідно: виділити мету та завдання, які вирішуються ВКГ; звернути увагу курсантів на перелік посадових осіб, які відповідають за організацію та ведення ВКГ в ООДК; довести завдання, які вирішуються ВКГ. Особливу увагу потрібно приділити розгляду посадових обов’язків осіб, що відповідають за ВКГ. Закрі-

пленням такого матеріалу можуть стати заняття, які нададуть можливість курсантам виконувати обов'язки посадової особи, що здійснює контроль за певним видом діяльності.

Важливою з точки зору контролю за ВКГ є тема № 2 “Сутність, зміст та порядок обліку матеріальних засобів”. Особливого значення набувають питання вміння правильного складання й оформлення документів обліку. Облік створює умови для ощадливого та раціонального витрачання матеріальних і грошових ресурсів, забезпечує виконання вимог чинних законів, положень та наказів ДПСУ. Тому доцільно передбачити завдання для курсантів, на яких вони зможуть вирішувати завдання, що спрямовані на заповнення та ведення книги обліку, навчатимуться проводити необхідні проводки за документами у книгах, картках обліку. Такий підхід створить уяву у курсантів про важливість точності обліку матеріальних засобів.

Під час вивчення теми № 4 “Забезпечення персоналу підрозділу кордону продовольством” на практичному занятті № 6 “Порядок ведення I, II розділів зошита обліку продовольства, фуражу, тварин, продукції підсобного господарства і тари” розглядаються питання: обліку майна продовольчої служби; перенесення залишків продовольства; порядку заміни продуктів; порядку нарахування продовольства для котлового забезпечення особового складу прикордонного підрозділу; оформлення видачі продуктів для годування службових собак. Розгляд цих питань доцільно поєднати з питаннями матеріальних втрат продовольства під час складання звітно-облікових документів та наслідками, що можуть мати місце для посадової особи, яка згідно зі своїми посадовими і функціональними обов'язками відповідає за організацію та ведення ВКГ.

Іншим критерієм є “своєчасність контрольної функції”. Своєчасність необхідно розглядати як засіб, який має намір убезпечити посадову особу, наприклад, від незаконних та недоцільних витрат матеріальних засобів. Також своєчасність можна використати з метою здійснення перевірки законності і доцільності господарських операцій (наприклад, перевірка звітних документів під час звітування за використані матеріальні засоби або перевірка посадовою особою

підпорядкованого особового складу на наявність матеріальних засобів, що знаходяться на його матеріально-відповідному зберіганні). На таких заняттях курсанти повинні вчитися організовувати перевірку книг складського обліку; знати нормування матеріальних засобів та вміти здійснювати їх перевірку при застосуванні на матеріальній частині. Такі питання можуть розглядатися під час вивчення теми № 5 “Забезпечення підрозділу кордону майном житлово-експлуатаційної служби (відділення)”, теми № 6 “Забезпечення підрозділу кордону пально-мастильними матеріалами”, теми № 7 “Забезпечення підрозділу кордону речовим майном”, теми № 8 “Контроль господарської діяльності у підрозділі кордону”, теми № 9 “Приймання та здавання господарства підрозділу кордону”. Особливого значення для досягнення своєчасності контрольної функції набувають можливості курсантів здійснювати приймання матеріальних засобів, які надходять для забезпечення життєдіяльності прикордонного підрозділу.

Наступним критерієм є “гнучкість контролю”. Під гнучкістю ми розуміємо дії на випередження зі здатністю до адаптації та швидкого реагування на обставини, що змінюються. Для досягнення курсантами гнучкості під час здійснення контролю ВКГ рекомендуємо використовувати практику розроблення тилових праксеологічних кейсів, яку застосовує науковець В. Саган [8]. Метою таких кейсів є обговорення практичних ситуацій, які мали місце в ООДК із питань тилового забезпечення та організації ведення ВКГ, на підставі яких відбувається вирішення поставлених завдань. Також для досягнення гнучкості у заходах контролю на кафедрі логістики Національної академії є потреба у створенні майданчика, метою якого стане обговорення досвіду організації ведення ВКГ з офіцерами, які мають практичний досвід проходження служби на посадах, пов’язаних із ВКГ. Також доцільно на такі заходи запрошувати офіцерів відділу забезпечення Національної академії з метою підтримання взаємозв’язку, а також нових вимог та тенденцій розвитку ВКГ.

Критерій “зрозумілість контролю”, на наш погляд, є значущим для досягнення мети та результату. Результатом буде чітко створена система контролю, яка буде дозволяти своєчасно реагувати на ВКГ при-

кордонного підрозділу. Для досягнення такого завдання необхідно створити методика, яка буде сприяти відточуванню в курсантів усіх критеріїв ефективності системи контролю за організацією та веденням військового (корабельного) господарства. Досягти такого результату можна лише за умови осучаснення змісту навчальної дисципліни “Тилове забезпечення охорони кордону”, акцентуючи увагу курсантів на завданнях, видах і формах контролю ВКГ.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

З метою успішного здійснення завдань, які вирішуються ВКГ в ООДК, повинен систематично проводитись контроль. Передбачені аудиторні години, що відводяться для вивчення теми № 8 “Контроль господарської діяльності у підрозділі кордону” навчальної дисципліни “Тилове забезпечення охорони кордону”, не дозволяють у необхідному обсязі опанувати завдання, види і форми контролю господарської діяльності у підрозділі. Також для розширення уяви курсантів про завдання, види і форми контролю, відповідальність посадових осіб ООДК є нагальна потреба у коригуванні змісту навчальної дисципліни “Тилове забезпечення охорони кордону”. Ураховуючи запропоновану систему контролю за організацією та веденням ВКГ у ООДК, що відповідає певному набору критеріїв, є необхідність обґрунтування наведених критеріїв.

Водночас у процесі розроблення дієвої системи контролю в ООДК слід не забувати про можливість виникнення нефункціональної системи контролю, яка відображається:

у прагненні підлеглого особового складу ООДК виглядати краще за критерії, що контролюються;

маніпулюванні підлеглого особового складу ООДК даними контролю;

пристосуванні підлеглого особового складу ООДК під один якийсь визначений критерій.

Подальшим напрямом наукових досліджень вважаємо розробку методики підготовки майбутніх офіцерів до діяльності з контролю за організацією та веденням військового (корабельного) господарства).

Список використаних джерел

1. Статути Збройних Сил України : збірник законів із змінами та доповненнями станом на 01 червня 2022 року. Київ : Алерта, 2022. 436 с.
2. Осовська Г. В., Осовський О. А. Основи менеджменту : підручник. Вид. 3-є, перероб. і доповн. Київ : Кордон, 2008. 664 с.
3. Основи менеджменту : навчальний посібник / уклад. : Ігнетенко О. С., Наливайко А. Д., Марічев В. Є., Семендяй М. М. Київ, 2010. 162 с.
4. Мошек Г. Є., Поканевич Ю. В., Соломко А. С., Семенчук А. В. Менеджмент : навчальний посібник. Київ : Кордон, 2009. 392 с.
5. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Петришин Н. Я. Менеджмент : навчальний посібник для самостійної роботи студента. Київ : Академвидав, 2012. 296 с.
6. Сладкевич В. П., Чернявський А. Д. Сучасний менеджмент організації : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ : МАУП, 2007. 448 с.
7. Про затвердження Порадника з військового (корабельного) господарства Державної прикордонної служби України : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 21 грудня 2020 року № 134.
8. Саган В. В. Професійна готовність офіцера-прикордонника до ведення господарської діяльності прикордонного підрозділу як педагогічна проблема. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки*. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2020. № 4(23). С. 291-306.

Bilavets S., Rudenko L. FEATURES OF MONITORING THE QUALITY OF THE TRAINING OF FUTURE OFFICERS REGARDING CONTROL OF THE ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF THE MILITARY ECONOMY IN BORDER UNITS

The article is devoted to the training of future officers to control the organization and management of the military (ship) economy in the border units of the State Border Service of Ukraine. As a result of the analysis of the governing documents of the State Border Guard Service of Ukraine, it was found that for the successful implementation of economic activity in the border division, control (analysis) of the organization and management of the Border Guard Service should be systematically carried out on the following issues: the legality of the expenditure of material resources in accordance with the norms of expenditure (food, material property, construction and fuel and lubricants); working out calculations

in the need for material resources; control over the maintenance of material resources at military (ship) facilities; control of the maintenance of military (ship) facilities; rational and economical use of material resources; compliance with the established standards for spending material resources; the procedure for receiving, storing, issuing material resources, their accounting and reporting; keeping books of control over the conduct of business activities in the unit; keeping records of material means and property. In order to build an effective system of control over the organization and management of the military (ship) economy, the author suggested training future officers on the control of the organization and management of the military (ship) economy in border units using the criteria of the effectiveness of the control system. The author offers the following criteria: accuracy of control; timeliness of the control function; control flexibility; clarity of control; validity of control criteria; number of criteria; support for corrective actions. In order to achieve all the above-mentioned criteria, the author proposed to pay attention to the purpose and tasks that are solved by the military (ship) economy during the teaching of the educational discipline "Body support of border protection"; to draw the attention of cadets to the list of officials who are responsible for the organization and management of military (ship) management in the state border protection body; prove tasks that are solved by the military (ship) economy. Special attention should be paid to consideration of official duties of officials responsible for military (ship) management. Consolidation of such material can be classes that will give cadets the opportunity to perform the duties of an official supervising a certain type of activity.

Key words: military and naval economy; bodies and units of state border protection; control; criteria; economic activity.

References

1. *Statuty Zbroinykh Syl Ukrainy* (2022). [Statutes of the Armed Forces of Ukraine]. *Zbirnyk zakoniv: chynne zakonodavstvo iz zminamy ta dopov. na 01 chervnia 2022 roku*. Ofits. teksty. Kyiv : Alerta. 436 p. [in Ukrainian]
2. Osovska H. V., Osovskiyi O. A. (2008). *Osnovy menedzhmentu*. [Basics of management]. Pidruchnyk. Vyd. 3-ye, pererob. i dopovn. Kyiv : Kordon. 664 p. [in Ukrainian]

3. *Osnovy menedzhmentu*. [Basics of management]. Navchalnyi posibnyk / uklad. Ihnetenko O. S., Nalyvaiko A. D., Marichev V. Ye., Semendiai M. M. Kyiv, 2010. 162 p. [in Ukrainian]
4. Moshek H. Ye., Pokanievych Yu. V., Solomko A. S., Semenchuk A. V. (2009) *Menedzhment*. [Management]. *Navchalnyi posibnyk*. Kyiv : Kordon. 392 p. [in Ukrainian]
5. Kuzmin O. Ye., Melnyk O. H., Petryshyn N. Ya. (2012). *Menedzhment*. [Management]. Navchalnyi posibnyk dlia samostiinoi roboty studenta. Kyiv : *Akademvydav*. 296 p. [in Ukrainian]
6. Sladkevych V. P., Cherniavskiy A. D. (2007). *Suchasnyi menedzhment orhanizatsii*. [Modern management of the organization]. *Navchalnyi posibnyk dlia stud. vyshch. navch. zakl.* Kyiv : MAUP. 448 p. [in Ukrainian]
7. *Pro zatverdzhennia Poradnyka z viiskovoho (korabelnoho) hospodarstva Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. [On the approval of the Advisor on military (ship) management of the State Border Service of Ukraine]. Nakaz Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy vid 21 hrudnia 2020 roku No. 134. [in Ukrainian]
8. Sahan V. V. *Profesiina hotovnist ofitsera-prykordonnyka do vedennia hospodarskoi diialnosti prykordonnoho pidrozdilu yak pedahohichna problema*. (2020). [The professional readiness of the border guard officer to conduct the economic activities of the border unit as a pedagogical problem]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Seriiia : pedahohichni nauky. Khmelnytskyi : Vyd-vo NADPSU. No. 4(23). P. 291-306. [in Ukrainian]